

Numerul 9.

Oradea-mare 27 febr. (12 mart.) 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Steaua Orientului.

Roman istoric.

I

Nădești deșerte.

În toamna anului 1599 Ardealul era în febră mare. Stăpânitorii acestei țerișoare, privilegiații domni feudali, într-o bună dimineață se treziră numai cu spăimântătoarea veste, că domnul Munteniei, Mihaiu-Vodă, străbătând strimtoarea Buzeului a intrat cu oaste numeroasă în Ardeal.

Domnitorul Transilvaniei, cardinalul Andrei Báthory, care ajunsese în scaunul principesc după ce nestatornicul său văr Sigismund Báthory renunțase la domnie a doua oră, abia-și veni în ori din frica cășunată prin vestea sinistă, își puse în practică de nou vechile uneltiri moștenite dela antecesorii săi.

Nimeni, nici odată, mai bine ca Domni ardeleni, nu s'au priceput a umbla cu doi bani în trei pungi.

Trecuseră mai bine de 70 de ani dela dezastroasa luptă, când floarea nobilimei ungare se necase în sânge pe jalnicul câmp al Mohaciului.

Acestei lovituri grozave nu peste mult urmă alta. La anul 1541 cetatea Buda căzută și turcul îngâmfat înfigându-și piciorul biruitor în cea mai mănoasă parte a Ungariei, prin apropierea sa ajunsese a fi periculos și pentru Transilvania.

Pe lângă aceasta periculoasă vecinătate, Ardeleni mai erau nevoiți să nu scape din vedere nici pretenziunile ce și le formau împărații din Viena asupra țerii lor.

Starea strimtorată în care ajunseră, cu încetul îi învăță la vicleșug prudent.

Cârma Transilvaniei pe de o parte recunoștea suzeranitatea porții otomane, plătind sultanului bir anual, pe de alta parte înse nu încetă a susține relații bune și cu împărații germani, cari purtau și titlul de rege al Ungariei.

După multe trăgănări, Sigismund Báthory se

decise în sfârșit a pune odată capăt acestei politici înșelătoare și renunță la scaunul Transilvaniei, după ce mai înainte recunoscuseră suzeranitatea împăratului Rudolf. În schimb pentru scaunul principesc el primi drept recompensă principatele Oppeln și Ratibor din Silezia. Superficial și nestatornic cum era, în urmă i părură reu de acest pas și se rentoarse în Ardeal, ca peste puțin timp să renunțe iarăși la domnie. Cu aceasta ocaziune înse nu recunoscuseră ca mai înainte suzeranitatea lui Rudolf, ci a sultanului turcesc.

Ajuns la domnie, Andrei Báthory, la sfatul sfetnicilor săi, începuse a aplică politica cea veche a țerii și se încercă a amăgi cu vorbe dulci atât pe împăratul indignat de purtarea lui Sigismund Báthory și a magnaților, cât și pe sultanul turcilor.

Și acest joc ar fi durat încă timp îndelungat, dacă Mihaiu, cu știrea și invoirea prealabilă a lui Rudolf, n'ar fi intrat cu oaste în Ardeal, trăgând deodată prin aceasta o dungă groasă peste toate plănuirile cardinalului și ale magnaților.

Cardinalul cum înțelese că domnitorul Munteniei a intrat în țară, demandă să se poarte sabia sângeroasă prin toate ținuturile unde el avea partizani, provocând prin acest vechiu obicei nobilimea la oaste. Totodată el trimise și la Mihaiu soli, asigurându-l de buna sa intențiune și rugându-l să părăsească Transilvania, dacă n'are de cuget să provoace vărsări de sânge creștin.

Toate înzedar! Lavina ce se pornise nu putu fi oprită cu promisiuni și vorbe dulci. La 28 octombrie, într-o joie frumoasă, oastea biruitoare a lui Mihaiu împrăștiă lângă Sibiu pe a lui Báthory, care și dânsul se încercă a-ș scapa viața prin fugă rușinoasă.

La 1 noiembrie Mihaiu intră ca biruitor cu pompă mare în capitala țerii: Alba-Iulia.

***

Pe culmea colinei din mijlocul satului mișună o mulțime sgomotoasă de oameni.

Părea că tot satul s'a adunat aici. Căci cine

și-ar fi purtat privirea de aici din nălțime peste satul resfirat în disordine, s'ar fi convins că stradele sale erau aproape deșarte.

Eră doar' zi sfântă de serbătoare de s'au strins oamenii aceștia aci?... Copilul care abia poate grăi încă ar fi știut spune că nu eră serbătoare, pentru că n'a auzit sunând clopotele la biserică, nici mamă-sa nu l-a îmbrăcat cu vestmintele cele noue, cum avea datină a face la zile de praznic.

Se apropiă sfârșitul lunii noiembrie, când toamna întârziată se înclină repede spre iarna ghețoasă. Trecuse deja de mult dricul lucrului de câmp, țărânel harnic inse nici pe aceasta vreme nu stă cu mâinile în sin. Căci iată și în seara trecută iobagii cari aveau car și boi, primise poruncă să iasă la pădure să aducă lemne pentru curtea domnească.

Cine-și bătea inse acum capul cu porunci domnești, când spiritele tuturora erau atât de agitate de vești alarmante!?...

Toiul de lupte străbătuse și'n acest sătuleț de pe valea strimțată a unui afluent al bătrânului Mureș și produse în inimile iobagilor neliniște mare, cari se adunaseră la acest loc de sfat să-și schimbe părerile despre știrile colportate. Oamenii erau obișnuiți pe acel timp cu sunetul de arme, pentru că pe lângă turci cari aproape în tot anul năvăliau în aceasta țară, se mai îngrijiau și cei dela cârmă ca armele ostașilor să nu prea ruginească din pricina nefolosinței.

Sermanii Români ardeleni avură îmbelsugată parte din neplăcerile resboaelor, fără ca să fi tras cât de puțin folos din ele!

Pentru ei tot una eră ori cine ieșea învingător din luptele neîntrerupte.

Crudela soarte destinase poporul român să poarte veacuri întregi urgisitul jug de slugă și să-și risipească tesaurul cel mai scump ce-l avea: nobilul seu sânge, pentru interese străine. Ba uneori asupritorii se folosiau chiar de brațele sale să făurească belciuguri noue la lanțul de sclăvie cu care-l legase.

Imense lacuri de sânge românesc a adăpat gliile acestei țeri, dealurile și văile ei pretotindinea sunt presarate cu oasele eroilor români, cari și-au dat sufletele cu armele'n mâni ca să apere aceasta patrie strămoșească, care, în loc să plătească poporul băștinaș cu drepturile ce-i competeau, îl încercase de hulă și batjocuri!

Românul, de și subjugat și imbrâncit în sclăvia iobăgească, lipsit nu numai de dreptul de cetățean, ci declarat de legile țerii vagabund tolerat numai până le va plăcea stăpânilor — totuși și-a vărsat sângele întru apărarea leagănelui seu cu mai mare îmbelsugare decât or care dintre popoarele conlocuitoare.

Și tu, iubite cetitorule, dacă te miri de ce de pe paginile istoriei n'auzi decât laudele beliducilor streini, adă-ți aminte că meritul biruințelor în prima linie e al armatelor și nu cruță o lacrimă ferbinte de pioasă aducere aminte pentru atâtea mii de Români stinși cu degetele amorțite pe arme întru apărarea patriei care nu voiă să-i recunoască și pe ei de fi ai sei.

Din mulțimea sgomotoasă a iobagilor din jurul bisericii deodată se rădică un glas bărbătesc:

— Vine moș Anchidim!

Toiul de târg amuți pentru câteva secunde.

Toți își îndreptară privirile în direcțiunea arătată de bărbatul ce strigase aceste cuvinte, impacienți, așteptători, cu curiozitate încordată pe fețe.

Pe cărărușa ce șerpuiă către locașul dumnezeesc urcau colina cu pași anevoioși doi oameni bătrâni.

Unul eră îmbrăcat ca țeranii de rând: cu suman lung negru, cioareci albi, opinci și albele sale plete lungi atârnavă undulatoare pe umeri de sub o căciulă bițoasă de pele de oaie.

Ținuta tovarășului seu insuflă mai multă stimă și respect. Căci de și membrele trupului seu gârbovit de slăbiciunea bătrânețelor, erau acoperite cu suman și cioareci de pănură dură de casă, în picioarele sale, cârligate în genunchi, purtă ciobote mari și fața lui împăturată în cute și încadrată de o lungă barbă albă ca zăpada, eră adumbrită de o pălărie lată de postav.

Cine cunoaște datinele acelor vremi, poate ghici din înfășurarea acestui bătrân, că el se bucură de poziție deosebită între țeranii iobagi. Pentru că pe acel timp iobagii erau oprți prin legi numai dela purtarea armelor, ci și dela întrebuițarea postavului mai fin de târg pentru îmbrăcăminte. Chiar și prețul maximal al căciulei cu care iobagii își puteau acoperi capetele, eră satorit prin lege. Nobilii se îngrijiau, precum se vede, în mod radical, ca luxul să nu se lătească între popor.

Dacă n'am putut afla, din cele espuse până aci, care eră poziția deosebită a bătrânului, despre aceasta ne putem lămurii din purtarea iobagilor față de el. Căci după ce el ajunsese la ei, toți își desvăliă respectuos capetele și-i sărutară pe rând mâna. Aceasta destinsă stimă o și merită bătrânul, — fiind persoană sfințită, căci el eră părintele sufletesc a toată turma ce stătea acum înaintea lui.

În privința culturală, între părintele Iacov și între turma incredințată grijei sale, nu eră ceva diferență de tot mare. În cei doi ani ce petrecuse părintele Iacov în tinerețele sale la o sfântă mănăstire, călugării evlavioși isbutiră a-i cântă în cap cele opt glasuri și tropare, a-i face cunoscută rânduiala liturghiei, botezului, mazlului și a prohodului, îl făcură capabil să citească pe slovenește în or ce carte bisericască. Bărbatului cu acest belșug de învățtură care vladică i-ar fi denegat pe acel timp conferirea darului preoțesc, dacă'n privința morală candidatul n'avea nici un cusur?

Iacov care intrunise în sine toate aceste laudabile calități și reuși a câștiga și învoirea domnului seu de pământ, se popi în satul seu natal și de patruzeci și cinci de ani, decând implând acest sfânt oficiu, își dăduse toată nizuința să scape din ghiarele celui necurat pe cei rătăciți, n'avuse nimeni nici o jalubă în contra lui.

Cu toată vaza oficiului seu, părintele Iacov de asta dată trebuia să se mulțumească cu mai puțină cinste ca de comun, deoarece interesarea totală a turmei sale se'ndreptă către soțul cu care venise.

— Ce vești ne aduci, moș Anchidim? — întimpinară toți pe bătrânul iobag, apucându-l la mijloc.

— Bune și rele, fraților — respunse acesta. Își scoase cu socoteală căciula, și-și dadu după urechi pletele lungi ce-i veniră în față cum urcase colina țepișă.

— Vorbit-ai cu domnul nostru? Ce zice?... Așa e că domnii vor să ne ușoreze birurile?

(Va urmă.)

Tit Chitul.

Singurătate.

*Pe sfârșite luminarea
Arde 'n colț lângă oglindă ;
Slab lumina ei se luptă
Toată casa s'o cuprindă.*

*Din odae, văd afară
Luna alergând nebună
Printre petele de nouri
Sdrențuite de furtună.*

*Pe genunchi îmi reazăm cotul,
Îmi las capu 'n mâni — și-ascult :
Nici un sgomot... Ca un pustnic
Îmi trec nopțile demult.*

*Și mi-i gândul... ; cine știe
Unde zboară 'n noaptea asta ?
Când și când aud afară
Țăcănind de vânt fereastra —*

*Și stau geamurile 'n laturi,
Și cad negre, lungi perdele :
Toate par' c'așteaptă ceasul
Morții mele !*

Artur Stavri.

Un inger mai mult.

E viscol, ninge, zăpada tot crește mereu, troenele se innalță cât casa; cerul, genune neisprăvită, cerne fără odihnă ninsoare deasă. Vântul cu fulgi de gheață inneacă sufletul; văjje, sueră, geme a ne-caz și urgie. Mare fără sfârșit, albă și tristă, se întinde câmpia învelită în giulgiu înghețat; pe 'ntinsul zărei nici o suflare, toate amorțite, ascunse de groaza înghețului, de spaima morții. Numai vântul turbat flueră a jale și pustiu, cântând prohod floros naturei moarte.

Într'o cocioabă subredă, singuratecă, dintr'un cătun infundat, uitat de lume, departe de orașe, răzlețit de sat, la capătul lumii, stă bunica Sanda cu doi nepoți. Nora a murit de facere, feciorul s'a dus după ale gurei.

În cuptor pâlpaie doue buturuge; țiuind ascuțit, țin isonul viscolului. Din când în când vântul furios lovește cu umărul în bojdeaucă s'o arunce din cale, să-și facă drum neted, să fluere nestânjenit în lung și larg. Ușa tremură din țitini, aproape sare din loc, la izbiturile viscolului. Prin crăpături străbat, dungi albe; fășii arginții s'aștern cuminti lângă prag, ca un fugar urgisit de groaza vremei. Tot mai furios, mai invrăjbit, scrășnește, chive prin horn, amenință cu șuer de bălaur; cioatele în vatră, îngrozite, se fac tot mai mici, pitindu-și para albastră de furia zmeului trufas.

Troianul e la fereastră, zăpada crește mereu, în casă e o lumină fumurie, albicioasă, tristă și rece.

Pe cuptor, bunica leagănă într'o albie nepoțelul înfășurat în cărpe, învelit c'un petee de suman. Alături Iliuță, în vârstă de vre-o cinci ani, stă ghemuit lângă bunica.

— Mamă mare, de ce țipă vântul ?

— Se vaită, dragul mamei.
— De ce se vaită, li e foame și lui ?
— Ba se lovește de țepii din garduri și blestemă pe oameni.

— Și-l doare ?

— Vezi bine. E ca un flăcău mânios.

-- D'aia izbește așa în ușă !

— E reu vântul. Mi-i foame și frig. Ionel doarme, e sătul, nu mai suge din cărpă.

— Taci, nu-l trezi.

— Mamă mare, eu n'am mâncat azi; tare mi-i foame. De ce nu vine tata ? S'a dus de ieri.

— O să vie, taci, mai dormi.

— Nu pot că mi-e foame.

— Vezi, poate mai e în poliță o fărîmă de mămăligă.

— Nu-i, am luat-o ieri. Nu ți-e foame, mamă mare ?

— Eu pot răbdă, că-s bătrână.

— Ce bine-i să fii bătrân ! Eu plâng, me doare la inimă.

— Nu plânge ! Trezești pe ăst mic. De începeți amândoi, me duc să me măeance lupii.

— Las' că tac. Și lupilor le e foame. Ce reu e când n'ai ce mânca.

— Dar pe dâșii mănca-i-ar focul ăsta de ger. Taci și fugi.

— Astă noapte a venit mămica: mi-ai adus covrigi și pâne, cum aduce tata dela târg.

— Ai visat ?

— Da!... Ce tare urlă vântul !

— Se clatină ușa. Me tem, mamă mare. Dac'o scoate din țitini ?

— Nu te teme, fă-ți cruce.

— Învălește-me bine să dorm. Poate mai vine mama.

— Dormi ! În somn nu ți-e foame ?

— Da, mamă mare ?

— Da.

Bunica înveli bine copilul, se cobori de pe cuptor, potrivî buturugile. Mai găsi una sub laită, o aruncă în cuptor, gândind: „Ce iarnă ! Gerul și foamea ne seacă și inima din noi !“

În tindă zăpada eră groasă.

Vântul o grămădise prin crăpături.

„Ce-am greșit, Doamne ! De ce n'am murit eu în locul fetei ? Mi se rupe inima de dorul copiilor. Cel mic de-o săptămână n'a avut strop de lapte. În sat nu-i de leac. Cu ce i se mai ține sufletelul ? De nu vine tăticu-so azi, o să ne găsească pe tustrei morți de frig și de foame. Și ninge, Doamne, și viscolește par' că s'au deschis zăgazarile cerului. O mână de mălaiu n'am de unde împrumută. Aș face nișel terciu pentru cel mic. De unde ? ! Toți sunt duși la primărie după porumb.“

Îi părea bătrânei ziua, an. Toată viața ei nu fusese atât de lungă. Nu mai pomenise să n'aibă grăunte de porumb, nici bob de fasole, nici fir de linte. La gândul că poate nici primăria n'o avea de unde le da, o prinseră fiori. „Murim de foame, mai reu de cât câinii. Vai de noi și de zilele noastre ! Doamne, Maica Domnului, îndură-te, barim de prunocii nevinovați !“

Pe după amiază vântul, obosit de colindat și treer, contenî să resuffle o clipă. Bătrâna, după ce-și

Palatul Kremlin în Moscva.

mai desmorți mânila la para focului, ațipi de slăbiciune.

Pe aproape de seară, ușa corojită de ger, scârții ascuțit. Vasile intră și puse sacul în mijlocul casei. Iliuță sări ars.

— Scoală, mamă mare, ne-a adus tata mălaiu.

— Mai trăiți, mamă, ori ați murit? zise Vasile, abia trăgându-și sufletul de frig și oboseală.

Bunica, amețită de somn și slăbiciune, se ridică de lângă vatră, poticnindu-se; îi amortiseră toate încheeturile.

— Credeam că te-a troenit undeva.

— Nu eră mult. Noroc de un biet creștin: m'a luat în sanie.

Copilul se învârtia în jurul sacului.

— Ian să văz, tată, porumbul. Tare mi-e foame!

Vasile desleagă gura sacului.

— Ce frumos e! Să-mi coc, tată, câteva boabe?

— Coace, dragul tatei.

— Mitutelul ce face, mamă?

— Doarme de dimineață.

— O fi murit!

Și Vasile merse la albiuță, luă broboada de pe fața copilului, îl pipăi și zise speriat:

— E rece ca gheața, mamă.

Bătrâna se repezi la copil și, clătinând din cap, zise cu jale, ștergându-și lacrimile cu dosul mânei:

— Norocul lui: un inger mai mult!

Sofia Nădejde.

T o a r c e . . .

Toarce puică, toarce blând

Firul lung subțire:

Țese-mi din el — tot cântând,

Cămașă de mire.

Gânduri dulci urzește 'n ea,

Tot doinind mi-o gabă.

*Coasă-mi câte-o micșunea
Pe zarea curată.*

*În izvorul ielelor
Să mi-o speli drăguță
Și 'n razele stelelor
Să-o albești puicuță.*

*În livezi cu flori cerești
Să mi-o 'ntinzi la soare:
Să mi-o uște ingerești
Zine și fecioare.*

*Să-o vrăjească zinele
Cu vraja întreagă,
Cât mi-o ține zilele
Să te am tot dragă.*

*Toarce puică, toarce blând,
Toarce tot într'una.
Lângă tine eu cântând
Împletesc cununa.*

Emil A. Chiffa.

Poveste de iarnă.

După Sacher Mosoch.

Sunt cinci ani de-atunci. Stam în gazdă la o mare și bogată familie din capitală.

De trei ori pe săptămână eram chemat să luăm cu toții ceaiu — și discutam multe, stam așa, la sindrofie, până târziu...

Într'o seară bătrâna și respectabila proprietăreasă, sta înaintea sobei, tolănită pe-o piele de urs....

Afară viscolul gemea.

Eram mulți invitați. Dna proprietăreasă începuseră încet și rar să ne povetească următoarele:

Acum treisprezece ani eră o iarnă grea ca a-

cum — și într'o seară, cam pe vremea asta — ne pomenim că un tiner înalt, frumos, chipeș, privirea și fața inteligentă și energică, bate la ușa coridorului....

Ori de câte ori venia în capitală, trebuia să vină și pe la noi....

Iubiă pe Lia — fata mea cea mare.

Ea tocmai în acea seară se pregătia să plece în comuna B... să vadă pe soțul meu care trimisese de cu ziuă o telegramă că e reu bolnav.... Pentru că aveam cu toții cea mai mare încredere în el, îl rugă să o însoțească și... o refuză. Atunci se încinse între dânsii o discuție...

Și el, cu cea mai mare lipsă de jenă îi adresă câteva cuvinte cari atinseră foarte mult amorul propriu al fetei mele....

Dânsa îi zise :

— Dacă îmi vorbești așa — și nu vrei să me însoțești, de ce dar mai spui zadarnic că me iubesti ?

— E drept că te iubesc, dar... nu pot să merg cu tine... Și nu-i destul că-ți spun că te iubesc ?

— Vezi bine că nu ! Și ce fel de amoroș ești tu, când asemenea declarațiuni nu numai că se fac în genuchi, dar și c'un ton deosebit de cel comun....

El surise înghenuchiând. Ea cu vecinicia-i ironie ce-o manifestează bărbaților, urmă :

— Ce caraghioși și inderetnici sunteți voi, bărbaților, când faceți asemenea declarațiuni amoroase !...

— Știeam de mult și me așteptam și de asta dată să nu me zeflemizești... Așa sunt toate femeile cari n'au alt ceva de făcut de cât să mănânce, să doarmă și să se îmbrace care mai de care mai elegantă...

„Te asigur — că dacă ai avea vr'o ocupațiune mai serioasă, n'ai fi atât de sarcastică...”

— Zi, nu vrei să mergi ? Me lași să me duc singură...

El, nu răspunde nimic... Fata își luă remas bun dela ai casei — cu toate că stăruisem de cu vreme să nu se ducă — și când dădă să iasă afară stătă câteva clipe nedumerită 'n prag și se gândia : să-l mai cheme sau nu.

Sania o așteptă.

Bătrânul vizitiu îi zise respectuos :

— Sărut mâna dșoară, singură mergeți ? Eri a mâncat lupii p'un țeran... Azi pe doi... S'a înmulțit lupii grozav, anul acesta...

— N'am frică ; Dzeu e pretutindeni și el — miostivul, are grije de noi... Să mi se aducă revolvere mai multe...

Noul dom în Berlin.

Toți o rugarăm să rămână până mâine, să plece ziua. Ea nu ne-a ascultat. Nici pe vizitiul nu l-a luat. Știe și singură drumul, căci fusese de mai multe ori la moșia noastră... S'a dus...

Am petrecut-o cu ochii de-alungul uliței până nu s'a mai văzut...

Sania sbură peste zăpada aproape 'nghețată... În goana aceea nebună ea își luă tartanul dela gât... se încălzise... și lăsa ca aerul rece al nopții să-i înțepe obrazul...

Trecuse câteva sate, în goană, fără să se mai oprească...

Deodată inse, caii se opriră dintr'o zmucitură singură. Nu mai vreau să mergă. Departe, la orizont, se vedeau niște lumini mici, licăriri cari joacă... Urletele lungi, fără sfârșit, se auziau din ce în ce mai tare.

Erau lupii.

Fata mea cum e curagioasă din fire, nu-ș pierdă cumpătul... Biciuește caii și sania iarăși pornește ca o săgeată. Caii obosiți de goana nebună de mai înainte, dau tot mai încet. Lupii flămânzi gonesc și a jung tot mai aproape... îi vede cum sosesc, se deslușiau atât: niște umbre gonind prin zăpadă...

În câteva clipe îi trece în gând tot ce a auzit povestind călătorii cari au fost atacați de lupi... Cum îi vede că s'apropie, le asvârlă blana ei cu care își învăliă picioarele— Asvârle căciula ei și asă rând pe rând tot ce găsește în sanie...

La fiecare aruncătură lupii se opresc și Lia câștigă timp...

La urmă fiind nevoită, asvârlă și blana scumpă, cu care eră învăliată.

Lupii infometati se năpustiră asupra ei și cât ai clipi din ochi, e sfâșiata în bucăți...

La orizont nu se zăria nimic, nici un sat, nici măcar o casă...

Palidă, hotărâtă, cu biciul și cu frânele în mână, chibzuește...

Caii sunt istoviți de-atâta goană.

Lia pune biciul jos, scoate un revolver, lupii sunt la vr'o douzeci de pași — ochește pe cel mai mare care eră în fruntea lor... Lupul sare odată 'n sus și urlând se prăbușește la pământ... Ceilalți năvălesc pe el, îl sfășie și astfel dau câteva clipe răgaz saniei...

În momentul când Lia eră aproape gata să piarză ori ce speranță, zărește la orizont o clădire...

Eră un fel de hambar construit de ciobanii cari se adăpostesc vara de furtună. Se îndreaptă într'acolo...

Haita de lupi se apropie mereu și Lia voind să mai câștige ceva înaintea lor, recurse la un mijloc desperat...

Cu un pumnal și cu un foc de revolver dânsa omori pe cel mai slab dintre cai. Sări din sanie; taie în grabă curelele; sare iar în sanie și biciuind din resputeri pe cel rămas, porni din nou cu aceeași iuteală...

Lupii se năpustiră din nou asupra celui rămas... Calul încercă să urmeze sania, inse fiind lovit de moarte, căzând pradă lupilor...

Într'ua ultim nechezat, nechezat dureros, fu sfâșiat...

Lia eră aproape să plângă... cu lacrimile în ochi biciuî calul și o luă iar înainte...

Ajunsesese aproape de hambar care trebuia să-i

salveze viața, când calul schiopătează. Un fior de groază o cutremură. Când eră aproape să scape, tocmai atunci să moară?

Ca să silească pe bietul animal se aplecă cât pută dinainte și cu pumnalul îi sfășie puțin pielea pe solduri...

Calul făcù o supremă sfortare. Mai erau încă vr'o sută de pași până la hambar.

Disperată cum eră, serâșnind începù să împungă cu stiletul în spatele calului care mai făcù vr'o cincizeci de pași și căzù...

Înderetul saniei veniau lupii urlând mai fioros ca adineauri.

Iute ca o veveriță sări din sanie și pe când lupii se năpustiră asupra calului, dânsa în câteva clipe fu în hambar și urcând c'o uimitoare ușurință scara care ducea în podul cu fân, abia putù să dea brânci scării să cadă jos — căci lupii intraseră deja înăuntru...

În urletul lor leșină...

*

Detunături apropiate o deșteptară din leșin. După iuteala cu care se succedau împușcăturile, eră evident că trebuia să fie vr'un ajutor...

Scoase batista și cu greu se târi până la deschizătura podului de unde făcù semn să vină la dânsa.

— Uite-o! Strigă un glas cunoscut...

Facle aprinse se îndreptară spre hambar.

Câțiva inși ridicară scara; o puseră la loc și Lia se cobori în strigătele de bucurie ale servitorilor ei...

Când ajunse jos, totii se grămădiră să-i sărute mâna și rochia.

Numai unul care plângea — suspinând îi luă mâna pe care o sărută lung, apoi o îmbrățișă...

Eră Rovinaru.

După ce plecase de acasă, câțva timp așteptară cu toții, crezând că se va întoarce înapoi și nu se va duce singură; văzând că nu mai vine, se luară cu toții cu mai multe facle după urmele saniei...

Ce îngrijată eram! Prin câte emoții n'am trecut atuncea!...

Toată noaptea i-am așteptat în poartă... Spre ziuă au venit...

Lia îi datoră viața lui Rovinaru...

Și, fără să mai zică o vorbă, dânsa îl cuprinse în brațe sărutându-l...

Aum eră învinsă fără sarcasme...

Și astăzi, e nevasta lui, și ginerile meu...

N. Varone.

Gugetări.

Societățile, mai mult ca indivizii, sunt robele obișnuinței care e flagelul lor.

*

Se ajunge la ideal făcând binele, descoperind adevărul, realizând frumosul.

*

Egoismul e un fel de vampir care vrea să se hrănească cu viața altora.

*

Sfaturile plăcute sunt foarte rar folositoare.

Pentru copii.

Mica mamă.*

— O, domnule, ve rog priviți --
Păpușa asta, drăguliță,
E fiica mea, — ve 'nchipuiți.
Iar de-i vedeți cumva rochița
Puțin cam ruptă, — vinovat
E-ăcest cățel neastâmpărat.

O chiamă Nina sau Nini,
Pe fiica mea... Și, cum ve pare,
De-ți mai află, că va 'mplini
Doi ani, curând!... Vedeți ce mare
E mica mea? Și-apoi, ce ochi,
Frumoși, nu fie de-deochi!

Subt pleoapele trandafirii
Și albe, — spuneți serios,
Ce gene lungi și aurii!
Iar știți ce arc mai frumos?
Ea ochii repede deschide
Și tot așa îi și închide...

Eu, dela cap pân' la picioare,
O 'mbrac și o desbrac mereu...
Me rog, ca ori ce domnișoare
Și fiica mea, copilul meu,
E cu ciorapi, cu ghete bune...
Dar ea, vedeți, șoșoni nu pune...

Nu umblă singură, așa e...
Dar când o țiu de mână eu
Și me preumblu prin odae,
Și dânsa merge, și mereu
Ar merge-așa, încet, de mână,
Un ceas, o zi, o săptămână...

Când vine vremea de culcat
Și trebuie să se 'nchine
Ascultă repede de sfat...
Cum face mama mea cu mine,
Așa și eu, o plec frumos
Și-i îndoesc genuchii jos...

Pe urmă o sărut cu drag,
O puiu în plapoma ei mică
Și pân' la gât încet i-o trag:
Să nu recească, știți, mi-e frică.
Ba une ori o culc cu mine
Și-atuncea, zeu, cât dorm de bine!...

Atuncea domnul îi grăește:
De sigur că păpușa ta
Pe lângă toate, și varbește...
— Nu, domnule, nu este-așa...
Nini ascultă tot ce-i spui,
Dar nu vorbește nimeni...

N. Rădulescu-Niger.

* După Louis Ratisbonne.

M a s a g i u l.

Voi începe descrierea metodelor noi de tratament cu cel mai simplu, și anume cu masagiul. Din timpurile cele mai depărtate suferinții au recurs la masagiul. În mod instinctiv, când ne lovim, frecăm cu mâna locul dureros. Acest fapt, atât de simplu, probează ca cu toții am observat, că masagiul alină durerea și grăbește vindecarea.

În anii din urmă practicieni distinși au susținut și probat foloasele mari pe cari le poate trage arta de a vindeca dintr'un masagiu bine făcut și întrebuintat la timpul lui. Acești savanți, odată cu o întrebuintare mai frecventă a masagiului, i-au adus multe îmbunătățiri ca tehnică și ca aplicare.

Un masagiu sistematic, executat de mâni abile, face uneori adevărate minuni. Ca ori ce lucru înse, dacă e dus la esces sau dacă e greșit întrebuintat, poate fi vătămător, în loc să folosească. De aceea, cu drept cuvânt zice marele chirurg francez Péan, într'o prefață a tratatului de massoterapie a drului Weber, că „spre a aduce toate foloasele la cari suntem în drept să ne așteptăm, masagiul pretinde, din partea aceluia care-l execută, cunoștințe speciale, atât de anatomie cât și din patologie. Pe cât este de folositor un masagiu făcut bine de un medic îndemnat și numai în boale cari au nevoie de un asemenea tratament, pe atât este de periculos dacă e încredințat unor mâni neexperimentate și unor persoane cari n'au studii speciale“.

Masagiul are asupra corpului nostru o acțiune binefacătoare. El lucrează în mai multe moduri: Activează funcțiunea pielii, care devine mai elastică; sudoarea și substanțele vătămătoare ce aceasta din urmă conține se elimină mai bine.

O acțiune mai importantă a masagiului e aceea pe care o are asupra circulațiunii și a absorbițiunii. Aci înse joacă un rol mare cunoștințele anatomice ale aceluia care face masagiul, căci, pentru ca rezultatul să fie într'adevăr folositor, trebuie cunoscută dispoziția arterelor și a venelor regiunii masate.

Se știe că sângele este acela care imparte în toate părțile corpului substanțele hrănitoare trebuincioase întreținerii și funcționării lui.

Un masagiu sistematic face ca vinele să se golească mai ușor, ca alt sânge proaspăt și în cantitate mai mare să-i ia locul și astfel partea bolnavă să fie mai bine hrănită. Drul Gopatze a făcut experiențe în această direcțiune, masând zilnic timp de 20 minute patru studenți. Dsa a observat o creștere a poftei de mâncare și a greutateii corpului, precum și o înmulțire a numărului respirațiunilor, cari deveniau totodată mai întinse și mai profunde.

Udate cu sângele din vine sunt împinse prin masagiu și celelalte sucure (limfa), ceea ce face ca substanțele bolnave ingrămădite într'un loc la bolnav, într'o incheietură de exemplu, să fie mai repede împrăștiate și resorbite.

S'au probat aceste fapte pe calea experimentală. Masengeil a injectat la doi epuri de casă în incheieturile genunchilor o soluție de cerneală neagră. La un genuchiu a făcut apoi masagiu, iar la celălalt nu. Resultatul a fost că în partea unde s'a făcut masagiul, cerneala s'a împrăștiat, și resorbit foarte repede, pe când în partea cealaltă incheietura a rămas mult timp umflată și cu cerneala într'ansa.

Sturm, Salis, Reibmayr, etc., au ajuns la rezul-

tate identice prin alte experiențe, cum de ex. injec-tare de apă în pân-tece, de urină în încheeturi, etc.

Masagiul atîta de asemenea capetele nervilor și îmboldește astfel funcțiunea lor. O altă acțiune im-portantă este ceea pe care o are asupra mușchilor. Masagiul provoacă contractiunea lor, chiar când nervii sunt bolnavi, împedică deci atrofierea lor în diferite boli ale centrilor nervoși.

Profesorul Zabłudowski, din Berlin, a probat prin-tr'o ingenioasă experiență că masagiul face să dis-pară repede oboseala mușchilor. O persoană ține ridicată o greutate anumită până când simte brațul obosit. Se face apoi un masagiu ușor al brațului timp de 5 minute, după care aceeaș persoană poate desvoltă din nou o forță musculară și mai mare chiar de cât mai înainte. Din contră, dacă nu se face masagiul, trebuie să treacă cel puțin un sfert de ceas, până când acea persoană să poată repetă acelaș exercițiu,

Acestea sunt, în puține cuvinte și pe cât se poate descrise în termeni nemedicali, foloasele prin-cipale ale unui masagiu bun și făcut la locul seu.

Dr. M. G.

Cămașa lui Christos.

La Evreii vechi eră datină a purtă doue vestminte Lunul peste altul; o cămașă care eră strinsă pe corp cu o cingătoare și pe deasupra o manta lungă până în jos de genunchi. Cămașa eră țesută rotundă și nu cusută, iar deasupra eră deschisă.

Așă a fost țesută și cămașa Mântuitorului Isus. După o tradițiune veche, cămașa Mântuitorului Isus a fost țesută de chiar Preacurata Fecioara Maria după datina de atunci; căci în vechime torsul și țesutul eră cea dintii ocupație a femeilor.

Când au răstignit pe Mântuitorul nostru Isus Christos, soldații au aruncat sorți asupra cămășei Mântuitorului, a cui dintre ei să fie, pentru că n'au voit să o rupă.

Apostolii, cari au fost de față la răstignirea Mântuitorului, n'au lăsat cămașa în mâinile inimicilor să o profaneze, ci au cumpărat-o și au ținut-o în ascuns pentru frica inimilor, până în timpul lui Constantin-cel-Mare.

În anul 326 Sfânta Elena, mama lui Constan-tin-cel-Mare, vizitând Palestina, după multă cerce-tare a aflat crucea, titulatura, cuiele și cămașa Mân-tuitorului nostru Isus Christos.

Sfânta Elena după întoarcerea sa din Palestina a prezentat cămașa Mântuitorului Isus cetății Trier.

În timpurile emigrațiunei popoareior, de temere să nu se profaneze ori răpească cămașa, a fost as-cunsă în catedrala din Trier; dar în ce loc eră așezată nu știea nimeni; până când în anul 1196 Ioan, arhiepiscopul Trierului a reînnoit catedrala cetății, când în unul dintre altare s'a aflat cămașa Mântuitorului; de unde luându-se în luna maiu acelaș an spre mai marea bucurie și desfătare a tutu-ror cetățenilor, a fost arătată la tot poporul și după aceea s'a închis din nou în altarul principal.

La 300 de ani, după aceea, adică la 1512, la cererea împăratului Maxilian I, s'a spus pentru in-tia dată cămașa Mântuitorului la privirea poporului. Mulțime de popor s'a adunat atunci pentru ca să vadă cămașa Mântuitorului.

În anul 1524 Pontificele Leo al X a poruncit ca tot la șapte ani să se espună cămașa Mântuito-rului Christos la privirea poporului. Inse fiind că în acele timpuri au fost turburări înfricoșate, nu s'a spus decât numai în anii 1531, 1545, 1553, 1583 și 1584.

În timpul resboiului de 30 de ani, cămașa Mântuitorului a fost transportată în Colonia; inse după puțin timp iarăș fu așezată în Trier, de unde din cauza deselor resboaie, numai după pacea dela Westfalia la 7 ani s'a putut espune la privirea po-porului.

Când Francezii au atacat Trierul, cămașa Mân-tuitorului Isus s'a transportat în Ehrenbreitstein și acolo s'a spus în anul 1734. În anul 1738, din cauza resboiului de 7 ani, fu dusă înapoi în Trier, unde s'a și spus privirei poporului; dela anul 1765 iarăș s'a transportat la Ehrenbreitstein, unde din nou fu spusă la vederea poporului.

În anul 1794, când Francezii au ocupat pro-vinciile dela Rhin, cămașa Mântuitorului a fost adusă la Bamberg; iar în anul 1796 a fost dusă în Boe-mia. În anul 1803 fu dusă în Augsburg; de unde în 1810 iarăș s'a transportat la locul seu în Trier, și la cererea poporului s'a și spus.

În anul 1844 un milion de oameni s'au adunat în Trier ca să vadă cămașa Mântuitorului; și la a-ceastă espозиțiune a cămășei se zice că s'au întâm-plat multe însănătoșiri miraculoase.

Mai pe urmă s'a spus la 1898 când din nou s'au făcut minuni.

De atunci incoace cămașa Mântuitorului nos-tru Isus Christos n'a mai fost spusă și se află în biserica catedrală din Trier.

Poesii populare.

Din comuna Șard (comitatul Albei-Inferioare.)

Muit me mustră măicuța,
Să las seara ulița;
Maică, de m'ai spânzură,
Ulița n'o pot lăsa,
Că cătu-i satu de mare,
Drăguță ca mine n'are.

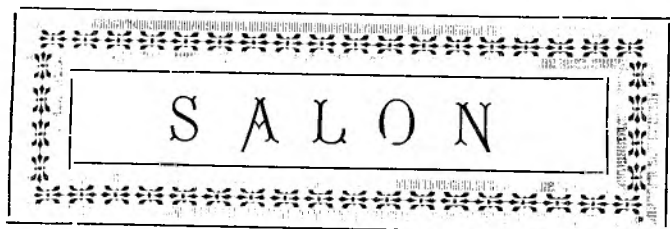
Nu te uită, lele hei,
Nu te uită 'n ochii mei,
Că ochii mei nu-s oglinďă,
Să-ți cauți fața de mândră.
Fața mea-i față de domn,
A ta-i putredă de somn.
Nu ești albă de frumoasă,
Nici roșie de grasă,
Că ești albă de albele,
Roșie de rumenele.

Io me duc, uritu vine,
Tăt alătura cu mine;
Io gândește că-s singurea,
Uritu-i alătura;
Io me duc să nu m'ajungă,
Uritu îmi ține umbră.

Vai de mine reu îmi pare,
C'o crescut Mureșu mare,
Și nu-i luntre,
Nici punte,
Să trec la mândruța 'n curte,
Să-i ajut la melițat,
La gură de sărutat.

Enea.

Mari serbări în Sibiiu.

În vara viitoare se vor ținea la Sibiiu niște serbări culturale românești de cari n'a mai avut neamul nostru în țeara aceasta.

Se va inaugura Muzeul Național și pentru serbarea acestui mare eveniment în progresul nostru intelectual, cele mai de frunte societăți culturale române își vor ținea adunările generale asemenea în Sibiiu, ca astfel toate împreună să contribuie la afirmarea idiomului nostru național.

Numerul 1 al „Transilvaniei” organul Asociațiunii, ne dă informațiuni interesante în privința aranjării acestor mari serbări. Din acele, scoatem următoarele:

Comitetul central al Asociațiunii, în ședința sa din 16 februarie, a luat hotărîrea de a întruni procima adunare generală în Sibiiu la 6/19 și 7/20 august și a face cu aceasta ocaziune inaugurarea festivă a Muzeului înființat de Asociațiune.

Și atât pentru motivul ca aceasta inaugurare să se poată face în mod demn și corespunzător importanței acestei serbători culturale, cât și pentru a putea pune bazele colecțiilor ce va avea să le adăpostească Muzeul în viitor, s'a decis ca cu ocaziunea adunării generale să se aranjeze atât în palatul Muzeului, cât și în celelalte zidiri ale Asociațiunii o bogată expozițiune etnografică și istorică-culturală, care să prezinte un tablou cât mai complet și fidel al acelor stări ale progresului nostru, cari încorporează însușirile caracteristice ale individualității sale etnice, și să arate totodată și fazele și momentele mai însemnate ale renașterii și desvoltării sale culturale.

Spre a da serbării proiectate o splendoare mai mare, scrie tot organul Asociațiunii, și în deosebi spre a remarcă ca o manifestațiune unitară a nizuințelor și activității culturale a întreg poporului nostru, comitetul central a decis să invite și alte societăți culturale românești, să-și țină adunările generale în Sibiiu, tot pe timpul expozițiunii, și valoroasa Societate pentru fondul de teatru român s'a și conformat cu cea mai mare prevenire și abnegațiune acestei invitări.

Afară de Societatea pentru fond de teatru român, care a votat pentru instalarea scenei din Muzeu 6000 coroane, s'au invitat și Societățile culturale, economice și sociale din Sibiiu să-și țină adunările generale sub durată expoziției și în deosebi Reuniunea de muzică, care va serbă în anul curent aniversarea înființării sale, a fost invitată pentru a alege acelaș timp pentru manifestațiile ce le proiectează.

Secțiunile științifice-literare vor fi invitate a ținea sub durată expoziției în sala festivă a Muzeului o serie mai mare de prelegeri publice cu proiecțiuni și eventual o ședință festivă. Deasemenea se va invita Societatea pentru fond de teatru român

a aranjă în acelaș timp producțiuni teatrale, iar Reuniunea de muzică din Sibiiu va fi rugată a da concerte în sala Muzeului.

Pentru pregătirea expoziției și în primul rând pentru studiarea programei prealabile, prezentate de secretarul I și pentru stabilirea programei definitive, care va avea să se prezinte comitetului central în ședința din martie a. e., se institue o comisiune specială, din care vor face parte membrii biroului, trei membri ai comitetului central și anume, dnii P. Cosma, dr. M. E. C. Istea și dr. V. Bologa, 2 delegați ai despărțământului Sibiiu și câte un delegat al celor cinci secțiuni științifice-literare.

Incheiăm aceste rânduri cu românescul apel dela sfârșitul primului articol al „Transilvaniei”: „Este vorba de o lucrare, care să deie unor cercuri foarte largi, atât românești cât și străine, o icoană cât mai fidelă a stărilor, activității și nizuințelor poporului nostru, ca deoparte să întărească în noi însine conștiința forțelor noastre naționale și totodată să impună și străinilor respectul cuvenit pentru importanța elementului nostru în această țară. Nu cunoaștem prin urmare Român cult, care să nu fie interesat la această frumoasă întreprindere a „Asociațiunii”, și sperăm deci că nici un fiu credincios al poporului nostru nu o va lipsi de întreg concursul seu pentru a asigura reușita cât mai multămitoare a expozițiunii”.

Programa prealabilă o reproducem mai la vale.

Programă prealabilă

pentru expozițiunea etnografică, istorică și culturală, care se va aranjă cu ocaziunea inaugurării Muzeului Asociațiunii în Sibiiu la 19—28 aug. 1905.

A. Partea etnografică.

I

În localitățile Muzeului („Casa Națională” etajul I) se vor aranjă în sălile principale comunicante:

3 mari camere țărănești,

împărțite după cele 3 ținuturi principale locuite de poporul român din țară: Transilvania, Banat și Ungaria (comitatele dintre Tisa și Murăș.)

Obiectele cari se vor așeza în aceste 3 camere vor prezenta mai ales următoarele elemente etnografice:

1. Poporul țărănesc și portul lui, și anume:

a, pe păpuși în mărime naturală: diferitele porturi mai caracteristice după ținuturi, gen, etate, ocupațiune, anotimp și ocaziuni, și anume atât porturi vechi cât și moderne;

b, colecțiuni de păpuși mici îmbrăcate în costume țărănești;

c, colecțiuni de fotografii de tipuri și porturi. (Obiectele înșirate sub b, și c, în caz de trebuință se vor așeza în o sală laterală).

2. Locuința țeranului român și anume:

a, mobilier (pat, masă, scaun, laviță, lăzi, cuier, lămpi, chipuri, etc.) original românesc și caracteristic.

b, vase și tacâmuri.

c, Scule de casă (topoare, bețe, biciuri. etc.)

d, Obiecte ocazionale, întrebuintate la diferite eve

nimente și serbători, (la nașteri, cununii, etc. ouă roșii, jocuri, danțuri, etc.), ori alte obiecte cari privesc credințele populare.

3. În o sală învecinată mai mare se vor așeza obiectele ce privesc *industria de casă*:

a, în primul rând *torsul*, *șesutul* și *cusutul*, cu toate sculele și uneltele (cari după posibilitate vor fi puse în lucrare în timpul expoziției) și cu produsele acestor industrii;

b, colecțiuni de *mostre* de cusături și țesături;

c, alte industrii de casă (impletitul, olăritul, sculptura în lemn, etc.)

4. În o altă sală a Muzeului se va prezenta situațiunea geografică a Românilor din țară și comunele lor, și anume:

a, harte (încât va fi posibil și în relief), cari să arate teritorul ocupat de Românii din țară, proporțiunea lor numerică în populațiune, tabele grafice cu date statistice despre diferitele stări ale poporului, apoi

b, tablouri și fotografii ale comunelor românești, ale ținuturilor mai interesante din jurul lor, împreună cu documentele vechi ce privesc viața comunală, și în fine:

c, fotografii de ale caselor românești mai interesante și ale zidurilor laterale.

Pentru înzestrarea colecțiilor înșirate până aci se va face apel la toate despărțămintele Asociațiunii, iar „Reuniunea femeilor române din Sibiu” va fi rugată să se angajeze la așezarea și aranjarea obiectelor (cu excepțiunea colecțiunii de sub 4, de care va îngriji secretariatul).

II

În *zidirea școlii de fete* se vor mai așeza următoarele colecțiuni de interes etnografic:

1. *Unelte agricole* de caracter special românesc, obiceiuri și credințe agricole; societățile de agricultură, tovărășii, etc., toate așezate în o sală separată. (Expoziția *nu* va fi economică, și astfel în acest despărțământ agricultura va fi considerată numai din punct de vedere etnografic.) Aranjarea acestei săli se va încredința Reuniunii de agricultură din Sibiu.

2. *Păstoritul*. În o cameră separată se va espune o colecție cât se poate mai complectă a sculelor păstorilor români cu arătarea numirei fiecărui obiect.

După posibilitate se va prezenta o stână întreagă, cu toate întocmirile (mobilier, vase, cuțite, clopote, biciuri, timbre, etc., unelte de tuns, muls, și de brânzărit).

Pentru înzestrarea și aranjarea acestui despărțământ vor fi recercate despărțămintele Săliște și Poiana.

3. *Vănatul și pescăritul*. În o sală seprată a școlii de fete se vor espune toate armele și sculele de vânat și cele de pescărit, uzitate la Români. Se vor arăta la fiecare obiect numirile lui obicnuite la poporul român.

4. *Industria minieră*. Despărțămintele Asociațiunii, pe al căror teritor Românii se ocupă cu industria minieră (aur, fier, cărbuni, sare, etc.) vor fi recercate a adună și expune obiectele aparținetoare acestui despărțământ. (Harte, tabele statistice despre minele și minierii români, scule de minieri, produse miniere, etc.)

Încât pentru colecțiunile din secțiunea II nu ar intra obiecte în număr mai mare, se va cumula colecțiunea 1 cu a 2-a, și a 3-a cu a 4-a.

B. Partea istorică.

În acest despărțământ al expoziției, care se va așeza în sala festivă a școlii de fete, vor află loc toate obiectele de interes pentru istoria poporului român din țară, și îndeosebi: acte și documente vechi referitoare la istoria Românilor, documente de interes pentru istoria lor mai nouă, reliquii din epoca dela 1848, portrete și manuscrite ale bărbaților mari ai poporului, precum și obiecte cari au fost întrebuintate de aceștia sau au format proprietatea lor.

C. Partea culturală.

Această parte a expoziției se va împărți în următoarele secțiuni, așezate fiecare în câte o sală separată:

1. *Biserica română*, și anume:

a, Biserica ortodoxă și

b, Biserica unită, cuprinzând fiecare din aceste colecțiuni obiectele și documentele de interes istoric-bisericesc, portretele bărbaților mari ai bisericii, fotografii și planuri ale bisericilor mai însemnate și ale mănăstirilor, tabele statistice despre credincioși, parohii, institute culturale (seminare, școale secundare, elementare, etc.) ce le susțin, publicațiunile lor, (cărți bisericesti, reviste de specialitate, publicațiuni administrative, șematisme etc.), apoi icoane, odăjdii, ornate de interes artistic sau istoric.

Pentru înzestrarea acestor secțiuni Asociațiunea se va adresa conzistoarelor metropolitane din Sibiu și Blaj

Încât ar intra obiecte în număr mai mare, se va aranja o sală separată pentru școalele secundare și eventual alta pentru cele elementare.

2. *Asociațiunea* va expune tot ce privește activitatea ei de până aci în o sală specială, și îndeosebi: publicațiunile ei, tabele statistice despre membri, despărțămintele și averea ei, istoricul Muzeului, Enciclopedia Română, etc.

În o altă sală se va aranja o expoziție specială a școlii civile de fete, la care vor fi invitate să participe toate elevele cari au fost adăpostite în internat. De această parte a expoziției va îngriji direcțiunea școlii de fete.

3. *Societățile culturale române* deasemenea vor avea o sală separată, în care vor putea expune tot ce privește activitatea și așezămintele lor.

4. *Artele frumoase* vor fi reprezentate la expoziție prin colecțiuni de următoarele ramuri:

a, *muzica*, și anume instrumente muzicale, compozițiuni muzicale, societăți de muzică, coruri de plugari;

b, *pictura*, tablouri lucrate de pictori români sau pentru așezăminte românești;

c, *sculptura*, lucrările sculptorilor români din țară, și în fine:

d, *industria de artă*, produsele ei de interes românesc.

Înzestrarea acestei secțiuni se va încredința: Reuniunii de muzică din Sibiu, și dlui Oct. Smigelschi.

5. *Literatura română*. În această secțiune se vor expune toate produsele literare românești apă-

rute în țară ori publicate de Români din țară dela 1848 încoace. Colecțiunea produselor literare va fi aranjată după autorii din diferite ramuri literare, și va cuprinde și literatura didactică și calendaristică.

După posibilitate se va publică și un catalog al acestei colecțiuni.

Pentru complectarea colecțiunii se va face apel la toate librăriile editoare, la autorii români cunoscuți ori la moștenitorii lor.

Autorii și editorii cari vor prezenta mai mult decât 10 volume, vor putea prezenta edițiunile lor ca colecțiune separată.

6. *Presa periodică* va prezenta în o secțiune separată toate produsele ei de până aci, având să se dea o colecțiune cât mai complectă a tuturor foilor române, apărute până astăzi la noi în țară.

Cu colectarea și aranjarea colecțiunilor de sub 5 și 6 se încredințează bibliotecarul Asociațiunii.

7. *Băncile române* se vor prezenta la expozițiune cu tabele grafice asupra dezvoltării, averii și afacerilor lor, cu prezentarea caselor lor și cu instituțiunile susținute de ele. Se va arăta îndeosebi averea lor proprie, depozitele, revirementul, distribuirea profitului, sumele date pentru scopuri culturale și de binefacere, numărul funcționarilor, salariile și tantiemele plătite. În fine se vor prezenta și publicațiunile ce aparțin acestui ram.

Pentru aranjarea acestei părți a expoziției va fi recercată Delegațiunea Băncilor române.

LITERATURĂ.

Convocarea sesiunii generale a Academiei Române. Biuroul Academiei Române a adresat membrilor aceleia următorul circular călduros: „București 1905 februarie 11/24. Domnule coleg, Conform dispozițiunii cuprinse în art. 7 al Statutelor Academiei, sesiunea generală din 1905 urmează a se începe în ziua de marți 8/21 martie viitor. Aducându-ve aminte această dispozițiune a Statutelor, avem onoare a ve rugă să binevoiți a lua negreșit parte la lucrările sesiunii, dorința noastră fiind ca domnia-voastră să veniți în sinul Academiei, chiar în prima zi de deschidere, când va fi ședință publică. Este un mare interes pentru unitatea noastră culturală ca noi membrii Academiei din toate părțile locuite de Români, în timpul sesiunii generale, să ne întrunim cu toții la un loc, să lucrăm împreună și să ne comunicăm gândirile în privința muncii comune. Unul din scopurile mari ale Academiei a fost și stabilirea unei cât mai strinse legături culturale între noi; întrunindu-ne acum în sesiune generală, vom căuta să îndeplinim acest frumos scop. Încredințați că vom avea deosebita bucurie a ve vedea printre noi, ve rugăm să primiți salutările noastre de colegială afecțiune. Președintele *I. Kalinderu*. Secretarul general *D. Sturdza*.

— În momentul de a pune foaia noastră sub presă, sosește dela biuroul Academiei următoarea rectificare: București 1905 februarie 22/7. Domnule coleg, În scrisoarea noastră nr. II 8000 dela 11 februarie curent, prin care ve rugam să luați parte la lucrările sesiunii generale din acest an, s'a arătat din eroare că deschiderea acestei sesiuni va fi la 8/21 martie. Se rectifică această dată aducându-ve

la cunoștință că *ziua deschiderii este marți 15/28 martie*. Comandându-ve aceasta, ve rugăm să binevoiți a lua însemnare și a primi încredințarea prea distinsei noastre considerațiuni. Președintele *I. Kalinderu*. Secretarul general *D. Sturdza*.

Ședință publică la Academia Română. Vineri la 19 februarie v. (3 martie n.) Academia Română a ținut ședință publică. S'au făcut următoarele comunicări: Dl Gr. G. Tocilescu: „Însemnătatea documentelor din arhivul săsesce al Brașovului pentru sfragistica românească“. Dl N. Iorga: „Îndreptări și întregiri la istoria Românilor după acte descoperite în arhivele săsești.“

O descoperire a profesorului Babeș, membru al Academiei Române, a făcut obiectul unui studiu al doctorului Chauvelot, elev al profesorului Blanchard, dela facultatea de medicină din Paris. Distinsul bacteriolog a prezentat Academiei Române acest studiu, în care profesorul Blanchard și elevul seu adoptă numirea de „Babesiose“ pentru a denumi unele boale produse, la animale, de niște paraziți descoperiți de profesorul Babeș, și numiți „babesia“. Acest grup de paraziți ocupă un loc aparte în sistemul organismelor, între bacterii și protozoarii, putându-se lua și ca grupul cel mai inferior al acestor din urmă.

Foaie nouă. Sub titlul „Economia“ a început să apară la Caransebeș o nouă foaie lunară. Foaia va aduce articoli de pe toate terenele economice rurale și din domeniul silviculturii, agriculturii, economiei de vite, grădinărit, industria economică etc. Redactorii și editorii: Iosif Balan și Alesandru Diacovich.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Dela Teatrul Național din București. Săptămâna trecută s'a jucat cu mare succes piesa „Manase“ de dl Ronetti-Roman. La una din reprezentații a asistat și regina, care a binevoit să cheme pe autorul în loja regală și să-i exprime înalta sa admirație. Până acuma piesa s'a jucat de douespzece ori. Despre piesa însaș dl Dușescu scrie în *Cronică*: „Autorul pune în piesa sa, față în față, pe români cu evreii, împreună cu toate luptele de rasă, cu toate ideile și principiile de care este călăuzită generația nouă, față de ideile generației vechi evreiești, pentru a ajunge la concluzia, că sentimentele triumfă în contra tuturor principiilor, sau mai propriu zis, pentru a arăta, că cu toată aversiunea pe care o rasă o are în contra celeilalte, când este vorba de inimă, origina rasei dispăre. Mergând mai departe, se poate spune, că autorul dorește să arate, că între aceste dou rase se poate face asimilarea pe tema căreia filosemiții și antisemiții au scris atât de mult. Curentul nou, generația nouă, este pentru asimilare, dar este stăvilită de generația veche, care, roabă principiilor de care este stăpănită de veacuri, nu privește cu ochi buni această tendință a generațiunei noi. Subiectul piesei este hazardat, dar a prins, fiind că el este primit cu simpatie și de români și de evrei. Încercarea dlui Ronetti Roman este bună și asemenea *încercări*, poate că ar fi bine să se facă cât mai multe, de oare ce, în mod neîndoios pot folosi. „Manasse“ este o piesă foarte bună, mai cu seamă, că este întâia care se joacă pe scena Teatru-

lui Național în genul acesta. Subiect, combinație de scene, personajii, totul, este așa de bine studiat, — afară de mici excepții — or cât de pretențios ar fi cineva, nu se poate să nu găsească în piesa aceasta părți atât de bune, încât să astupe cu desevărsire micile defecte de tehnică. Subiectul: Manasse, bătrân și habotnic evreu stăpânit de idea, că o fată de evreu nu se poate căsători cu un român, se luptă din răspuțeri pentru a readuce acasă pe nepoata sa Lelia, care a fugit la iubitul ei Frunză, — președinte de tribunal — tocmai în ziua când trebuia ca să se cunună cu un oarecare Horn, antreprenor de construcții. Văzând că nu o poate convinge, mai cu seamă, că în ultimul moment părinții fetei îi dau consimțământul pentru a o scăpa dela moarte, Manase moare mâhnit. — Variatele peripeții ale dramei țin continuu vie atenția publicului.

Debutul unei artiste române în Troppau. Mult serbătorita noastră artistă dșoara *Valeria Papp* este angajată la opera din Troppau, unde a devenit favorita publicului. De curând tinera cântăreață a debutat și într'un concert filantropic dat acolo. Ziarul „Troppauer Zeitung“ scrie cu cel mai mare entuziasm despre succesul artistei române și constată că dsa a produs prin prestațiunile sale artistice mare succes. Tinera damă, zice ziarul numit, are o admirabilă stofă de voce și școală grandioasă. Cu asta ocaziune dsa a cântat „Loreley“ de Liszt, „Ich liebe dich“ de Grieg și doina românească „Codrule“, despre care numitul ziar scrie că este o fermecătoare compoziție a dlui căpitan-auditor Eugen Papp, fratele cântăreței. Dșoara Valeria Papp a cântat doina cu text românesc și prin debutul acesta a atins culmea succesului. Luăm cu bucurie act de acest strălucit succes al artistei noastre și o felicităm din inimă că în mijlocul străinătății nu numai s'a afirmat ca Româncă, ci totodată a produs onoare limbei și muzicii noastre!

Teatru în Tohanul-vechiu. Orchestra „Grănițerul“ din Tohanul-vechiu a aranjat în dăminea trecută o serată teatrală, în otelul comunal. S'au reprezentat: „Studentul în cursă sau o zi critică“ comedie într'un act și „Ruga dela Chisetu“ comedie populară cu cântece într'un act de Iosif Vulcan.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Ludovic Dauș*, cunoscutul literat din București, care colaborează și la foaia noastră, s'a logodit cu dșoara *Margot Sutzo* dela Iași. — Dl dr. *George Miclea*, avocat în Alibunar, s'a cununat în 5 martie cu dșoara *Marta Roșculeț* în Satul-nou. — Dl *Alexandru Bijan*, învățător în Voislova, s'a logodit cu dșoara *Elena Jura* din Rusca-montană. — Dl *Emilian Aldea* absolvent de teologie și dșoara *Lucreția Popa* s'au cununat în 5 martie în Șineaveche.

Ornamentica română aprețiată de familia regală bucureșteană. Dl profesor Dimitrie Comșa, autorul escelentului album artistic de cusături și țesături românești, a fost primit săptămâna trecută în audiență de regele Carol, regina Elisabeta și de principesa Maria. Despre aceasta audiență, „Telegraful Român“ publică o foarte interesantă corespondență din București. Mai întiu dl Comșa a oferit trei albumuri

reginei, care a ramas încântată și a zis că destoinicia artistică a Româncei e vrednică de admirația Europei și a asigurat pe dl Comșa că va trimite cele trei albumuri la Paris, unde tocmai se aranjează o astfel de expoziție. Totodată regina a comandat după modelul lor diverse lucrări, ce vor fi efectuate de aceleași harnice țerance. Apoi dl Comșa a fost primit de cătră regele, care în deosebi s'a interesat de planșele de sculptură românească și a cerut să i se trimită 12 exemplare din albumul tipărit. Tot așa de călduros a fost primit și de principesa Maria, care a promis că o să atragă atențiunea societății de elită din București asupra comoarei de artă națională din albumul oferit.

Promoțiunea „sub auspiciis“ a dlui Iuliu Pordea s'a fixat din partea universității din Cluj pe 11 martie. Ca reprezentant al Maj. Sale va asistă secretarul de stat și conzilierul intim dr. Mihail Zsilinszky.

Petrecerea cu dans din Oradea-mare, aranjată la 2 martie n. de tinereimea română oradana, în sala cea mare a otelului Arborele-verde, a reușit foarte bine. De mult nu s'a văzut în sala aceasta la petrecerile românești atâta lume ca și acuma, luând parte aproape toate familiile din partea locului, cât și mai multe din provincă. Dansul a ținut vesel până dimineața la 4. Au luat parte doamnele: Antal, Fașie, Filip (Lugașul-de-jos,) Fîru, dr. Kiss, dr. Lazar, vâd. Mathe, Păcala, dr. Plopu, Popescu, Popovici-Deseanu (Jaca,) dr. Popovici, Roxin (Pecica,) Ruseha, vâd. Szabo, Tășădan, Torsan, Voinovici, Vulcan; și domnișoarele: Irina Antal, Veturia Daraban (Fecheteu,) Marioara și Rozalia Drimbe (Toboliu,) Gizela și Valeria Fașie, Anuța Filip (Lugașul-de-jos,) Marioara și Elena Ghite, Nora Kiss, Gheorghina Papp (Beins,) Lucia și Delia Plopu, Irina Popovici, surorile Roxin, Emilia Torsan.

Adunarea generală a Bihorenei s'a ținut în prezința unui numer frumos de acționari, sub prezidiul președintelui Iosif Vulcan, notar directorul executiv dr. Coriolan Papp. S'a constatat cu bucurie progresul făcut și s'a votat absolutoriu direcțiunii și comitetului de revisiune. Membrii eșiți prin soarte din direcțiune: Iosif Vulcan, Nicolau Zigre, dr. Coriolan Papp, Iosif Moldovan și Petru Pantea, au fost realeși. Pentru scopuri culturale s'au votat 1197 de coroane 66 fil. Cupoanele se plătesc cu 12 coroane. După adunare direcțiunea s'a constituit de nou realegându-se președinte Iosif Vulcan, vicepreședinte Nicolau Zigre, notar dr. Coriolan Papp.

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

„Cântece pentru usus societăților corale.“

Sub titlul acesta a apărut de curând o broșură voluminoasă din compozițiunile muzicale mai alese ale domnului *Aurel Popovici*. Broșura conține 15 cântece mari aranjate pentru cor bărbătesc și mixt astfel, încât fiecare va putea forma punctul de forță din programul seratelor or concertelor muzicale. Broșura aceasta — indispensabilă pentru reuniunile noastre de cant — se poate comanda dela autor în Tievaniul-mare (Nagytkvány) p. Kákova (Krassó Szörény m.) Prețul 10 cor. + 10 fil. porto postal.

(2-4)